

Myndigheternas åtgärder för att bekämpa aviär influensa hos pälsdjur baserar sig på bestämmelserna i lagen om djursjukdomar och åtgärderna är nödvändiga för att skydda människors hälsa.

Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund rf har i ett pressmeddelande som publicerades den 17 november 2023 kritiserat de åtgärder som vidtagits för att utrota aviär influensa hos pälsdjur och anser att åtgärderna är oskäligen och överdimensionerade. Åtgärderna baserar sig dock på utövandet av de befogenheter som Livsmedelsverket har tilldelats i lagen om djursjukdomar och den prövningsrätt som myndigheterna har tilldelats i lag, och myndigheterna anser att åtgärderna varit nödvändiga för att skydda människors hälsa. Avlivning av pälsdjur är alltid ett hårt slag för en enskild pälsdjursuppfödare, men samtidigt tryggas branschens framtid bäst om den risk för människors hälsa som är förknippad med branschen kan elimineras.

Utbredningen av aviär influensa kartläggs genom antikroppstest

Bestämmelser om övervakning av djursjukdomar finns i lagen om djursjukdomar (76/2021). Med stöd av 23 § i lagen om djursjukdomar får Livsmedelsverket i syfte att övervaka hälsotillståndet hos djur och förekomsten av djursjukdomar verkställa obligatorisk screening av djur (övervakningsundersökningar), i samband med vilka djur kan undersökas för att klarlägga deras hälsostatus och behövliga prover tas på djuren och produkterna från dem samt från anläggningen. Aktörer, sällskapsdjurshållare samt de som jagar eller fångar vilda djur är skyldiga att tillåta undersökning av och provtagning på djur i samband med övervakningsundersökningar.

De metoder som Livsmedelsverket använder för att testa pälsdjur för antikroppar mot aviär influensa baserar sig på rekommendationer från Europeiska unionens referenslaboratorium. Med hjälp av metoderna undersöker man om det hos pälsdjur förekommer antikroppar mot influensavirus A av subtyp H5. Livsmedelsverket har svarat på Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbunds begäran om information angående de tekniska metoderna för antikroppstestning.

Förekomst av antikroppar av subtyp H5 är ett tecken på att aviär influensa har spridits till pälsdjursfarmen. Genom antikroppstester kan man inte bekräfta om smittan fortfarande förekommer på farmen, men det är inte heller möjligt att utesluta förekomst utan att alla djur på farmen testas för viruset. Hos symptomfria djur fås ett tillförlitligt resultat om förekomsten av viruset endast genom att testa djurets hjärna.

Beslut om konstaterande av infektion fattas på veterinärmedicinska grunder

Enligt 5 § i lagen om djursjukdomar anses förekomsten av en annan djursjukdom som ska bekämpas bekräftad när djurhälsomyndigheten på allmänt godtagna veterinärmedicinska grunder kan konstatera att ett djur har drabbats av djursjukdomen i fråga. Enligt europeiska unionens lagstiftning anses en infektion vara bekräftad när sjukdomsalstrare har isolerats eller en antigen eller nukleinsyra i anslutning till sjukdomsalstraren och som inte beror på vaccination har konstaterats i ett prov som tagits från ett djur eller en djurgrupp. Dessutom kan en infektion anses bekräftad om ett antikroppstest har gett ett positivt resultat som inte beror på vaccination och djuret har ett epidemiologiskt samband med ett misstänkt eller bekräftat fall.

Antikroppar mot aviär influensa som konstaterats hos pälsdjur tas på allvar, eftersom antikropparna tyder på att infektion förekommit eller förekommer hos djuren på djurhållningsplatsen. Vidare kan den infektionen ha spridit sig till andra pälsdjur på farmen och fortfarande förekomma hos dem eller på djurhållningsplatsens konstruktioner, från vilka det är svårt att få bort viruset om inte farmen töms på djur.

Om aviär influensa sprids mellan däggdjur finns det en risk för att viruset muterar så att det blir farligt för människor, och denna risk kan inte uteslutas utan att varje enskilt djur undersöks.

Avlivning av pälsdjur ett effektivt sätt att utrota sjukdomen

Jord- och skogsbruksministeriet har den 18 juli 2023 lagt till högpatogen aviär influensa hos pälsdjur i förteckningen över andra djursjukdomar som ska bekämpas. När förekomsten av en annan djursjukdom som ska bekämpas har blivit bekräftad får Livsmedelsverket enligt 33 § i lagen om djursjukdomar vidta åtgärder för att utrota sjukdomen i anläggningen eller på en annan plats där djur hålls. I detta syfte får man vidta sådana nödvändiga åtgärder som det bestäms om i artiklarna 60–62 och 70 i EU:s djurhälsoförordning (Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/429) avseende en sjukdom i kategori a. I artiklarna föreskrivs det om befogenheter som gäller bland annat avlivning av djur och förstöring av produkter. Avlivning av djur är i praktiken ofta det enda effektiva sättet att utrota sjukdomen på djurhållningsplatsen.

Värdet på djur som avlivats genom beslut av en myndighet ersätts av statens medel

Pälsdjursuppfödarens egendomsskydd tryggas av bestämmelserna i 14 kap. i lagen om djursjukdomar, i vilka det föreskrivs om ersättning av statens medel för de kostnader och förluster som orsakats av djursjukdomar. Ägaren har rätt att av statens medel få ersättning för ett djur som djurhälsomyndigheten har bestämt att ska avlivas för konstaterande av en djursjukdom eller som en åtgärd för att bekämpa en annan djursjukdom som ska bekämpas, eller som har dött till följd av en behandling som i detta syfte beslutats som en åtgärd för sjukdomsbekämpning.

Livsmedelsverket har behandlat de ersättningsansökningar som lämnats av ägare till avlivade djur och verket förbereder sig på att börja betala ut ersättningar när de anslag som reserverats för ändamålet frigörs.

Mer information:

Kajsa Hakulin, konsultativ tjänsteman, tfn 0295 162 361
e-post: fornamn.efternamn@gov.fi